

הַלְכָתָא לְמִשְׁיחָא בְדַף הַיּוֹמִי

מסכת יומא

תוכן

- א. כגון שהיה לו חולה בתוך ביתו ושחט אמו ביום הכפורים ... דחיתו לצוק זו היא שחיטתו.....1
- ב. אם של שם מת זה שעלה עליו ... שני שבזוג ראשון יקרב שני שבזוג שני ירעה.....1
- ג. בעלי חיים אינן נידחין.....2
- ד. איברים תמימים באיברים בעלי מומין ... אפילו קרבו כולן חוץ מאחד מהן יצא לבית השריפה.....3

דף סד.

א. כגון שהיה לו חולה בתוך ביתו ושחט אמו ביום הכפורים ... דחיתו לצוק זו היא שחיטתו

שעיר המשתלח¹ אם נעשה מחוסר זמן נפסל, כגון שנשחטה אמו לחולה ביום הכפורים, ונאסר עכשיו השעיר בשחיטה שהרי אמרה תורה (ויקרא כב פסוק כח) אֶתְּוֹ וְאֶת־בְּנֵוֹ לֹא תִשְׁחָטוּ בְּיוֹם אֶחָד. ואע"ג שאינו נשחט נאסר גם לשלחו לעזאזל שדחייתו לעזאזל היא שחיטתו².

ב. אם של שם מת זה שעלה עליו ... שני שבזוג ראשון יקרב שני שבזוג שני ירעה

שני השעירים ביום הכפורים שמת אחד מהן, אם עד שלא הגריל מת יקח זוג לשני, כמו שנתבאר לעיל דף סב.

אם משהגריל מת אחד השעירים, יביא שנים ויגריל עליהן כבתחילה, אם השעיר של שם מת אומר זה שעלה עליו הגורל לשם עתה, יתקיים תחתיו,

¹ רמב"ם הלכות עבודת יום הכיפורים פרק ה הלכה יז
² וסיים הרב קרית ספר ז"ל הנעשית מצותו אלא דקשיא לו דרבינו בפ"י דהלכות רוצח הזכיר דיני עגלה ערופה ולא הזכיר דאם שחטו אמה באותו יום אסור לערפה בו ביום דעריפתה זו היא שחיטתה כיון שנעשית מצותה דומיא דשעיר המשתלח ותדע עוד דבפ"ג דשאר אבות הטומאות הל' י"ג פסק דמליקה מוציאה מידי נבילה וכן עריפת עגלה הרי דעריפתה במקום שחיטה קיימה ולמה לא יהיה בה דין אותו ואת בנו. ואין לומר דשאני עגלה ערופה שהיא אסורה בהנאה כמ"ש שם משא"כ בשעיר המשתלח שאיבריו מותרים בהנאה כמ"ש לקמן הל' כ"ב דזה אינו מעלה ולא מוריד לענין אותו ואת בנו ועיין להתוס' שם ובהולין שעמדו בוה. מעשה רוקח שם

הַלְכָתָא לְמִשְׁיחָא בְדֵף הַיּוֹמִי

מסכת יומא

ויחבור לשעיר לעזאזל מן הגורל הראשון, שמצוה בראשון³. אע"ג שבשעה שמת השעיר לשם נדחה העזאזל מהקרבה, אין בעלי חיים נדחים.

ואם היה המת של עזאזל יאמר זה שעכשיו עלה עליו הגורל לעזאזל יתקיים תחתיו, ויחבור לשם שגם הוא לא נדחה מהקרבה במיתת השעיר הראשון כיון שאין בעלי חיים נחים.

השני מן השנים שהגדיל עליהן בסוף שאינו עומד תחת השעיר המת, ירעה עד שיפול בו מום וימכר ויפלו דמיו לנדבה שאין חטאת העבור מתה.

ג. בעלי חיים אינן נידחין

בעלי חיים אינם נדחים⁴ ולכן אע"פ שמזבח שנפגם כל הקדשים שהיו שם שחוטין במקדש שעדיין לא נזרק דמם פסולים, שהרי אין שם מזבח לזרוק עליו⁵. אבל קדשים חיים שהיו שם בעזרה כשנפגם לא נפסלו, אלא כשיבנה המזבח יקרבו שאין בעלי חיים נדחין.

אולם אם היו דחויים לגמרי⁶ שאין בהם שייכות הקרבת קרבן זה כלל, כגון מפריש נקיבה לפסחו, שאין פסח קרב נקבה כלל, אע"ג שאחר הפסח קריבה שלמים שפסח לאחר י"ד שלמים הוא, אין אומרים בעלי חיים אינם נדחים אלא נדחים הם מהקרבה ואין ממתנינים לאחר הפסח להקריבה שלמים.

³ ואע"ג שבפ"ד מהלכות קרבן פסח פסק רבינו דלא כר' יוסי ופסק איזה שירצה יקריב. נ"ל לתרין דשאני הכא דהא חטאת דבאה לכפרה וחמירא ואפילו רבנן מודו דמצוה בראשון, ואי פליגי רבנן התם הוא משום דהוי פסח ולא בא לכפרה ואינו חמור כל כך ולכך איזה מהם שירצה יקריב אבל גבי חטאת דבא לכפרה חמיר אפילו רבנן מודו וה"ק כי היכי דאמר ר' יוסי התם אמר רב נמי הכא דלכולי עלמא הוי דינא הכי. לח"מ ועיין אבהא"ז באופן אחר דבשעירי יוה"כ שהוא חטאת אפי' כשהקריב את השני הרי הראשון דינו דין חטאת, אלא שדינו שירעה, אבל בפסח כיון דקיי"ל דפסח בשאר ימות השנה שלמים ולא בעי עקירה, א"כ בשאבד הראשון והפריש אחר לפסח ובשנמצא הראשון הרי עומדים שניהם שמעיקר הדין למי שירצה יקריב, ואיזה שיקריב הרי השני נעשה שלמים בלא עקירה, וא"כ אין אנו מבטלין את דינו שנעשה בו תיכף כשהופרש אחר לפסח שנעשה דינו שיהי' או פסח או שלמים, וא"כ לא דמי כלל לחטאת שאנו מבטלין את דינו שדינו הוא שיהי' חטאת, ולכן גבי חטאת שפיר אנו אומרים שמצוה בראשון כיון שאנו באין לבטל את דינו ושירעה ויסתאב ואפשר לומר חילוק אחר דכאן דהדין הוא דירעו ולבטלם מדין קרבן, בזה קיי"ל דמצוה בראשון שישאר קרבן, אבל בפסח דגם השני יקרב קרבן רק שישתנה מפסח לשלמים, בזה קיי"ל כרבנן דאיזה שירצה יקריב פסח. אבן האזל

⁴ רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק ג הלכה כב כג

⁵ ונאמר וזבחת עליו את עולותיך ואת שלמיך כלומר תזבח והוא עומד בתקונו לא פגום

⁶ לחם משנה הלכות קרבן פסח פרק ד הלכה ד והלכות מעשה הקרבנות פרק טו הלכה ד ובהלכות שגגות פרק ג הלכה ח והסכימו עמו רבים מפרשני הרמב"ם שם

הַלְכָתָא לְמִשְׁיחָא בְדַף הַיּוֹמִי

מסכת יומא

ו"א⁷ שבעלי חיים נדחים אם דחאם בידים על ידי מעשה שעשה לדחותם, כגון שאבד פסחו והפריש אחר ומצאו קודם שחיטה, על ידי שחיטת האחד לשם פסח ידחה השני מהקרבה שהרי שניהם עומדים לפסח ובקביעת האחד דחה השני מהקרבה.

ד. איברים תמימים באיברים בעלי מומין ... אפילו קרבו כולן חוץ מאחד מהן יצא לבית השריפה

אבר של בעלי מומין⁸ שנתערב באיברי קדשים אפילו אבר באלף איברים⁹, יצאו הכל לבית השריפה, ואפילו קרבו כולן חוץ מאחד מן התערובת, הרי זה ישרף בעזרה במקום ששורפין פסולי המוקדשין.

⁷ השגות הראב"ד הלכות קרבן פסח פרק ד הלכה ו ובערוך השולחן העתיד הלכות מעשה הקרבנות סימן צג סעיף כא כתב כן בדעת הרמב"ם וז"ל "דהא דאמרינן דדיחוי מעיקרא עדיף מנראה ולבסוף נדחה זהו בדיחוי מעצמו כמו מחוסר זמן וכיוצא בזה, אבל במקום שבידיו דחה וודאי גריעא אפילו מנראה ולבסוף נדחה" אך לכאורה קשה דבאבד פסחו דעת הרמב"ם שאינו נדחה וע"כ מעמא דדיחוי בידים לא הוי דיחוי וכמש"כ בלח"מ שם. אולם אפשר דבאבד פסחו עומדים שניהם אחד לשלמים ואחד לפסח קודם שחיטה דלאכרע ממותר שלמים וא"כ על ידי שחיטתו לא דחאו בידים אלא קבע ביה שלמים אך היכא שעומד רק לפסח כגון המפריש נקיבה לפסחו הוי דיחוי בידים משלמים.

⁸ רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק ו הלכה כא

⁹ יש לעיין לכאורה ליבטיל ברובא דבע"ה השיבי ולא בטיל אך שהומים בטל אולם כאן מדדריך למנותן, כל דבר שבמנין לא בטל. תפארת ישראל – יכין מסכת זבחים פרק ח משנה ה ועיין בע"ז ע"ד א' ובתמורה כ"ח א' ועיין ברשב"א ביבמות שהאריך טובא בזה שם פ"א ב' יעו"ש היטב ובתוס' שם ד"ה ר' יוחנן וכו' וזבחים ע"ב א' ד"ה אלא וכו' יעו"ש היטב. הר המוריה.